

විශේෂ සටහන 7

අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම සහ පරිවර්තනය අධීක්ෂණය කිරීම

හැඳින්වීම

කොවිඩ්-19 වසංගතය පැතිර යෑම සහ ගෝලීය ආර්ථිකයේ අහිතකර වර්ධනයන් මධ්‍යයේ, මෑත වසර වල මුහුණ දීමට සිදු වූ පෙර නොවූ විරූ අභියෝග හේතුවෙන්, විදේශ විනිමය ගලා ඒම පහත වැටීමත් සමඟ ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශීය අංශයට උග්‍ර අවදානම් තත්ත්වයන්ට මුහුණ දීමට සිදුවිය. සංචාරක ඉපැයීම් අඩු වීම, සේවා නියුක්තිකයින්ගේ ප්‍රේෂණ මන්දගාමී වීම සහ ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් සාමාන්‍යකරණය වීම හේතුවෙන් ආනයන වැඩි වීම හේතුවෙන් ජංගම ගිණුමේ හිඟය පුළුල් විය. ඉහළ ණය සේවාකරණ අවශ්‍යතා තිබිය දීත් රටෙහි ස්වෛරීත්ව ණය ශ්‍රේණිගත කිරීම පහත හෙළීම නිසා ගෝලීය ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළවල් වෙත ප්‍රවේශය සීමා වීම මගින් මෙම තත්ත්වය තවදුරටත් උග්‍ර විය. විදේශ විනිමය ප්‍රේෂණ අවම වීම හේතුවෙන් විදේශීය අංශයේ ඇති වෙමින් පැවති අසමතුලිතතාවයන් සැලකිල්ලට ගනිමින් දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළ තුළ විදේශ මුදල් ද්‍රවශීලතාවය වැඩි දියුණු කිරීම උදෙසා සහ ජාත්‍යන්තර සංචිත නැවත ගොඩ නැගීම උදෙසා ක්‍රියාමාර්ග රැසක් ගන්නා ලදී. ඒ අනුව, 2021 වසරේ දී, අපනයන ඉපැයීම් දින 180 ක් ඇතුළත මෙරටට ගෙන්වා ගැනීම සහ එම ආදායම ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම අනිවාර්ය කරමින් 1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනත යටතේ රීති පිහිටුවීම සිදු කරන ලදී (සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 7.1).

අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම සහ පරිවර්තනය සම්බන්ධයෙන් වන ප්‍රතිපත්තිවල විකාශය

ඕනෑම ආර්ථිකයක බාහිර කම්පන වලට එරෙහි ස්චාරකක්ෂකයක් ගොඩනැගීමේ දී උපකාරී වන ඉතා වැදගත් මූලාශ්‍රයක් ලෙස අපනයන ආශ්‍රිත විදේශ විනිමය ප්‍රේෂණ ක්‍රියා කරයි. අපනයනයේ වැදගත්කම හඳුනාගත් ශ්‍රී ලංකාවේ අනුප්‍රාප්තික රජයන්, සජීවී අපනයන අංශයක් ගොඩනැගීම සඳහා හිතකර වූ ප්‍රතිපත්ති සකස් කර ඇත. කෙසේ වෙතත්, ගෙවුම් ශේෂය මත පීඩනයක් ඇති නොවන ලෙස අපනයන අංශයෙන් උපරිම ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම සඳහා අපනයන ඉපැයීම් යලි මෙරටට ගෙන්වා ගැනීම සහතික කරගත යුතු ය. 1953 අංක 24 දරන විනිමය පාලන පනත (ECA) යටතේ 1973 දී මුල් වරට අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය පනවන ලද අතර එය 1993 දක්වා පැවතිනි. 1994 දී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ VIII වන වගන්තිය පිළිගැනීමෙන් පසුව ජංගම ගිණුම් හනුදෙනු තවදුරටත් ලිහිල් කිරීම සහ රටේ ස්ථායීකරණ වැඩසටහන දිගටම පවත්වාගෙන යාම අරමුණු කරගෙන, මෙම අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීමේ සහ පරිවර්තනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ලිහිල් කරන ලදී. ඒ අනුව, අපනයන ඉපැයීම් මෙරටට ගෙන්වා ගැනීමටත් එම මුදල් රුපියල් වලින් හෝ විදේශ මුදල් ගිණුම් වල පවත්වා

ගැනීම හෝ විදේශ බැංකුවක පවත්වාගෙන යන විදේශ මුදල් ගිණුමක රඳවා ගැනීමට අපනයනකරුවන්ට අවසර ලැබිණි. කෙසේ වෙතත්, සෑම භාණ්ඩ අපනයනකරුවෙකුම දින 90ක් ඇතුළත අපනයන ඉපැයීම් නැවත ගෙන්වා ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය කරමින්, ECA යටතේ අපනයන ඉපැයීම් නැවත මෙරටට ගෙන්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය 2016 අප්‍රේල් මාසයේදී නැවත හඳුන්වා දෙන ලදී. පසුව මෙම අවශ්‍යතාව දින 120 දක්වා දීර්ඝ කරන ලදී. 2017 අංක 12 දරන විදේශ විනිමය පනත (FEA) බලාත්මක කිරීමත් සමඟ මෙම රෙගුලාසි නැවත නිකුත් කරන ලද අතර 2019 ඔක්තෝම්බර් මාසයේදී දින 180 දක්වා තවදුරටත් දීර්ඝ කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථිකයට සම ආර්ථිකයන්ද අපනයන ඉපැයීම් සම්බන්ධ එවැනි ප්‍රතිපත්ති අනුගමනය කිරීම මගින් අපනයන ඉපැයීම් ප්‍රශස්ථ ලෙස වර්ධනය කරගෙන ඇත (සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 7.2).

විදේශ සංචිත ගොඩනැගීමට අපනයන ඉපැයීම් උපකාර වන අයුරු

අපනයන ඉපැයීම් රට තුළට ලැබීමෙන් පසු, එයින් කොටසක් අවසරලත් ගෙවීම් වැනි විදේශ ව්‍යවහාර මුදලින් සිදුකළ යුතු ගෙවීම් පියවීම සඳහා භාවිතා කරනු ලැබේ. ශේෂය බලයලත් වෙළෙඳකු¹ හට විදේශ විනිමය ලෙස විකුණනු ලැබුවහොත්, එම විකුණුම දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළට එකතු වීම මගින් ද්‍රවශීලතාව වර්ධනය වේ. එමෙන්ම, බලයලත් වෙළෙඳකු වෙත විකුණනු ලබන විදේශගත ශ්‍රමිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ, සංචාරක ඉපැයීම් සහ විදේශ ආයෝජන ප්‍රවාහයන් වැනි අනෙකුත් විදේශ විනිමය ගලාඒම් මගින් ද දේශීය වෙළෙඳපොළ ද්‍රවශීලතාවය වර්ධනය වේ. ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ජංගම හා ප්‍රාග්ධන ස්වභාවයේ විවිධ වූ විදේශ විනිමය අවශ්‍යතාවන් සපුරාලීමට අවශ්‍ය බැවින්, බැංකු පද්ධතිය මගින් මෙසේ මිල දී ගනු ලබන විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් ඒ සඳහා භාවිතා කරනු ලැබේ. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව දේශීය විදේශ ව්‍යවහාර වෙළෙඳපොළෙන් විදේශ විනිමය මිල දී ගැනීම මගින් සිය සංචිත ගොඩනගා ගැනීම සිදු කරයි. අපනයන ඉපැයීම් වල ඇති ප්‍රධානතම ප්‍රතිලාභය නම් ඒවා ගෙවුම් ශේෂය මත පීඩනයක් ඇති නොකරන, ණය නොවන විදේශ විනිමය ගලා ඒම් වීමයි.

මුදල් නීති පනත යටතේ නිකුත් කරන ලද අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාව තුළට ගෙන ඒම සම්බන්ධයෙන් දැනට පනතිහ රීති (රීති)

ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ ස්ථාවරත්වය බිඳවැටීමට හේතු විය හැකි ජාත්‍යන්තර සංචිතවල සිදුවේයැයි අපේක්ෂාකල බරපතල පහත වැටීම සැලකිල්ලට ගනිමින්, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මගින් පවතින තත්ත්වය ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා, අපනයන ඉපැයීම් රටතුළට ගෙන්වා ගැනීම සහ ඒවා

1 1988 අංක 30 දරන බැංකු පනත යටතේ බලපත්‍රලාභී බැංකුවක්

රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීමට අදාළ රීති හඳුන්වාදීම ඇතුළු අවශ්‍ය ප්‍රතිපත්ති හඳුන්වාදීමට මුදල් නීති පනතේ ප්‍රතිපාදන යටතේ කඩිනම් පියවර ගන්නා ලදී (සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 7.1).

පවතින රීති ප්‍රකාර ව (සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 7.1), අපනයනය කළ සියලු භාණ්ඩ හෝ ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටතට සපයනු ලැබූ සියලුම සේවා වෙනුවෙන් නැව්ගත දිනයේ සිට හෝ සේවාව සපයා දුන් දිනයේ සිට දින 180 ක් ඇතුළත අපනයන

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 7.1

1949 අංක 58 දරන මුදල් නීති පනතේ ප්‍රතිපාදන යටතේ නිකුත් කරන ලද රීති

රීතිය	මූලික අංග
2021.02.18 දින නිකුත් කරන ලද 2021 අංක 1 දරන අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාව වෙත රැගෙන ඒමේ රීති.	<ul style="list-style-type: none"> ■ නැව්ගත කළ දින සිට දින 180 ක් ඇතුළත සියලුම අපනයන කළ භාණ්ඩ වලට අදාළ අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාව වෙත ගෙන්වා ගැනීම. ■ එම අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාවට ලද විගස එම ඉපැයීම් වලින් 25% ක් ශ්‍රී ලංකා රුපියල් වලට පරිවර්තනය කිරීම.
2021.03.09 දින නිකුත් කරන ලද 2021 අංක 2 දරන අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාව වෙත ගෙන ඒමේ රීති.	<ul style="list-style-type: none"> ■ අපනයන ඉපැයීම් ලද දින සිට දින 14 ක කාලයක් ඇතුළත එම මුළු අපනයන ඉපැයීම් වලින් 25% ක් ශ්‍රී ලංකා රුපියල් වලට පරිවර්තනය කිරීම.
2021.04.09 දින නිකුත් කරන ලද 2021 අංක 3 දරන අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාව වෙත ගෙන ඒමේ රීති.	<ul style="list-style-type: none"> ■ අපනයන ඉපැයීම් ලද දින සිට දින 30 ක කාලයක් ඇතුළත එම මුළු අපනයන ඉපැයීම් වලින් 10% ක් ශ්‍රී ලංකා රුපියල් වලට පරිවර්තනය කිරීම.
2021.05.28 දින නිකුත් කරන ලද 2021 අංක 4 දරන අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාව වෙත ගෙන ඒමේ රීති.	<ul style="list-style-type: none"> ■ අපනයන ඉපැයීම් ලද දින සිට දින 30 ක කාලයක් ඇතුළත එම මුළු අපනයන ඉපැයීම් වලින් 25% කට නොඅඩු අගයක් ශ්‍රී ලංකා රුපියල් වලට පරිවර්තනය කිරීම.
2021.10.28 දින නිකුත් කරන ලද 2021 අංක 1, 2, 3 සහ 4 අහෝසි කරමින් නිකුත් කරන ලද අංක 5 දරන අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාව වෙත ගෙන ඒමේ රීති.	<ul style="list-style-type: none"> ■ ශ්‍රී ලංකාවෙන් අපනයන කරන ලද භාණ්ඩ හෝ ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටතට සපයනු ලබන සේවාවන් සම්බන්ධයෙන් වන අපනයන ඉපැයීම්, එම අදාළ භාණ්ඩ නැව්ගත කළ දින සිට හෝ සේවාව සැපයූ දින සිට දින 180 ක් ඇතුළත අනිවාර්යයෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන්වා ගත යුතු ය. ■ ශ්‍රී ලංකාවට ලැබෙන අපනයන ඉපැයීම්, අවසරලත් ගෙවීම් සඳහා පමණක් භාවිතා කිරීමෙන් අනතුරුව, ශේෂ අනිවාර්යයෙන්ම ශ්‍රී ලංකා රුපියල් වලට පරිවර්තනය කිරීම.
2022.03.11 දින නිකුත් කරන ලද 2021 අංක 5 දරන රීති අහෝසි කරමින් 2022 අංක 1 දරන අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන ඒමේ රීති.	<ul style="list-style-type: none"> ■ ශ්‍රී ලංකාවෙන් අපනයන කරන ලද භාණ්ඩ හෝ ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටතට සපයනු ලබන සේවාවන් සම්බන්ධයෙන් වන අපනයන ඉපැයීම්, එම අදාළ භාණ්ඩ නැව්ගත කළ දින සිට හෝ සේවාව සැපයූ දින සිට දින 180 ක් ඇතුළත අනිවාර්යයෙන්ම ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන්වා ගත යුතු ය. ■ ශ්‍රී ලංකාවට ලැබෙන අපනයන ඉපැයීම්, අවසරලත් ගෙවීම් සඳහා පමණක් භාවිතා කිරීමෙන් අනතුරුව, ශේෂ අනිවාර්යයෙන්ම ශ්‍රී ලංකා රුපියල් වලට පරිවර්තනය කිරීම. ■ දේශීය සැපයුම්කරුවන්ට අවසරලත් ගෙවීම් සිදු කිරීම සහ ක්‍රමෝපාය සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා මෙම නීතිය අදාළ වීමෙන් නිදහස් කිරීම.
2022.08.12 දින 2022 අංක 1 දරන රීති සංශෝධනය කරමින් නිකුත් කරන ලද 2022 අංක 2 දරන අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාවට ගෙන ඒමේ රීති.	<ul style="list-style-type: none"> ■ සේවා අපනයන සම්බන්ධයෙන් වන අපනයන ඉපැයීම් පරිවර්තනය කිරීමේ අවශ්‍යතාවය ඉවත් කිරීම

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකාව වෙත ලබාගැනීම අනිවාර්ය වේ. තවදුරටත්, සිය ව්‍යාපාරයේ විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් අවශ්‍යතා සඳහා ඉඩ ලබාදෙමින්, අවසරලත් ගෙවීම් වෙනුවෙන් පමණක් අපනයන ඉපැයීම් භාවිතා කිරීමෙන් පසු ශ්‍රී ලංකාවට ලැබුණු එම ඉපැයීම්වල ශේෂය ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම අපනයන ඉපැයීම් සිදු කරන ලබාගන්නා සෑම භාණ්ඩ අපනයනකරුවෙකු වෙතම අනිවාර්ය² කර ඇති අතර එමගින් දේශීය විදේශ

විනිමය වෙළෙඳපොලෙහි ද්‍රව්‍යීකතාවය වෙත ක්ෂණික බලපෑම් ඇති වේ. අපනයනයක අදාළ ජංගම ගනුදෙනු සඳහා වන බාහිර ප්‍රේෂණ, සංචාරක අරමුණු සඳහා විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් නෝට්ටු ආපසු ගැනීම් හෝ මුදල් මාරු කිරීම්, ණය සේවාකරණ වියදම් හා අවසරලත් ණය ආපසු ගෙවීම්, ශ්‍රී ලංකා සංවර්ධන බැඳුම්කර සඳහා සිදුකරණ ආයෝජන, දේශීය සැපයුම්කරුවන්ට කරනු ලබන අවසරලත් ගෙවීම්, අන්තර්ජාතික ආයෝජකයන් හට කරනු ලබන ලාභාංශ ගෙවීම්, ප්‍රවාසික ශ්‍රමිකයන් හට කරනු ලබන වැටුප් ගෙවීම් සහ භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනයට අදාළව මාසයක කාලයක් ඇතුළත සිදුකළ යුතු ගෙවීම්, අවසරලත් ගෙවීම් වේ.

² අවසරලත් ගෙවීම් සඳහා අපනයන ආදායම භාවිතා කිරීමෙන් පසු අපනයනකරුවන් විසින් දෛනික ව්‍යාපාර ක්‍රියාකාරකම් සඳහා වන දේශීය මුදල් අවශ්‍යතා සඳහා අපනයන ආදායම පරිවර්තනය කරන අතර අපනයන ආදායමේ ශේෂය එළඹෙන මස 07 වන දින හෝ ඊට ප්‍රථම අනිවාර්යයෙන්ම රුපියල් බවට පත්කළ යුතු ය.

සංඛ්‍යා සටහන වි.ස. 7.2

හෝරාගත් රටවල අපනයන ඉපැයීම් රැගෙන ඒම හා පරිවර්තනය කිරීමට අදාළ ප්‍රධාන විදේශ විනිමය රෙගුලාසි.

රට	අපනයන ආදායම රටට ගෙන ඒමේ අවශ්‍යතාවය	භාණ්ඩ/සේවා අපනයන සඳහා යෙදීම	පරිවර්තන අවශ්‍යතාවය
ඉන්දියාව	මාස 15 ක් තුළ	භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා	විදේශ විනිමය උපයන්තන් හට ඔවුන්ගේ විදේශ විනිමය ඉපැයීම්වලින් 100% ක් විදේශ මුදල් ගිණුමකට බැර කිරීමට හැකියාව ඇත. අනුමත අරමුණ හෝ ඉදිරි වගකීම් සඳහා ශේෂයන් භාවිතා කිරීමෙන් පසු ගිණුමේ ඇති උපවිත අගය ඊළඟ මාසයේ අවසාන දිනයේ හෝ ඊට පෙර රුපියල් බවට පරිවර්තනය කළ යුතු ය.
බංගලාදේශය	මාස 7 ක් ඇතුළත	භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා	ඉහළ ආනයනය අන්තර්ගතයක් සහිත නිම් ඇදුම් හා අනෙකුත් භාණ්ඩ අපනයනයෙන් 85% ක් සහ අනෙකුත් වෙළෙඳ භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනයෙන් ලැබෙන ආදායමෙන් 40% ක් පරිවර්තනය කළ යුතු ය.
පකිස්තානය	මාස 6 ක් ඇතුළත	භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා	භාණ්ඩ අපනයන ලැබීම් වලින් 85%-98% සහ සේවා අපනයන ලැබීම් වලින් 65% ක්.
මැලේසියාව	අපනයන ලැබීම් මැලේසියන් රිංගිටි 200,000 ට නොඉක්මවන්නේ නම් මාස 24 ක් තුළ සහ එසේ නොවන අවස්ථාවල දී මාස 6 ක් තුළ	භාණ්ඩ පමණි	2021 අප්‍රේල් මස සිට අපනයනකරුවන්ට ඔවුන්ගේ විදේශ මුදල් ප්‍රධාන අවශ්‍යතා අනුව අපනයන ආදායම පරිවර්තනය කිරීම කළමනාකරණය කළ හැකිය. 2018ට පෙර අපනයන ඉපැයීම් වලින් 75% ක් පරිවර්තනය කළ යුතු ව තිබුණි.
තායිලන්තය	වසරක් තුළ දී	භාණ්ඩ හා සේවා සඳහා	ඩොලර් මිලියනයකට හෝ ඊට වැඩි මුදලකට සමාන අපනයන ආදායමක් ආපසු රටට ගෙන්වා ගත යුතු අතර ලැබුණු වහාම එය තායි බාක් බවට පරිවර්තනය කළ යුතු ය.
කුර්කිය	දින 180 ක් තුළ	භාණ්ඩ පමණි	අපනයන ආදායමෙන් අවම වශයෙන් 80%ක් බැංකුවකට විකිණීමට අවශ්‍ය වේ.

මූලාශ්‍රයන්: ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලෙහි විනිමය විධිවිධාන සහ විනිමය සීමා කිරීම් පිළිබඳ 2020 වාර්ෂික වාර්තාව සහ අදාළ මහ බැංකු වෙබ් අඩවි

දේශීය විදේශ විනිමය වෙළෙඳපොළේ වර්ධනයන් සැලකිල්ලට ගෙන, මෙකී රීති මගින් පනවා ඇති පරිවර්තන අවශ්‍යතා අඛණ්ඩව සමාලෝචනය කර සංශෝධනය කෙරේ.

අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම දැඩි ලෙස අධීක්ෂණය කිරීම, ගෙන්වා ගැනීමෙන් නියමිත කාල සීමාව තුළ ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය සිදු වන බවට සහතික කිරීම සහ අදාළ භාණ්ඩ/සේවා අපනයනයට සම්බන්ධව අවසරලත් ගෙවීම් පමණක් සිදුවන බවට තහවුරු කිරීම, දැනට පවත්නා රීතීන්ට අනුව බලයලත් වෙළෙඳුන් විසින් සිදු කළ යුතු වේ. වර්තමානයේදී, අපනයන ආදායම ගෙන්වා ගැනීම සහ එම ආදායම් ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය සම්බන්ධ කාලානුරූපී තොරතුරු ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත: අත් හුරුවෙන් වාර්තා කරනු ලබන අතර, නෛතික විධිවිධානවලට පූර්ණ සහ දැඩි ලෙස අනුකූල වීම සහතික කිරීම සඳහා බලයලත් වෙළෙඳුන් විසින් සපයන ලද වාර්තා විදේශ විනිමය දෙපාර්තමේන්තුව විසින් පරීක්ෂා කරනු ලබයි. රීතිවල ප්‍රතිපාදනයන්ට අනුව අපනයනකරුවන් සහ බලයලත් වෙළෙඳුන්ගේ අනනුකූලතාවන් අධීක්ෂණය කිරීමට සහ ඊට එරෙහිව ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට විදේශ විනිමය දෙපාර්තමේන්තුවේ අධ්‍යක්ෂවරයාට රීති මගින් බලය ලබා දී ඇත.

ඒ අනුව, සියලුම බලයලත් වෙළෙඳුන්, අපනයන ආදායම ආපසු ගෙන්වා ගැනීම සහ එය පරිවර්තනය කිරීම පිළිබඳ පහත සඳහන් මාසික තොරතුරු ඊළඟ මාසයේ 15 වැනිදා හෝ ඊට පෙර විදේශ විනිමය දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ යුතුය.

- ශ්‍රී ලංකාවෙන් පිටතට සපයනු ලබන සියලුම භාණ්ඩ සහ/හෝ සේවා වලට අදාළව නැව්ගත කළ හෝ සේවා සැපයීමේ දිනයේ සිට දින 180 ක් ඇතුළත අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම.
- අවසර ලත් ගෙවීම් සඳහා භාවිතා කිරීමෙන් පසුව ඉතිරි වන අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම.
- දින 180 ක් ඇතුළත ගෙන්වා ගනු ලැබූ භාණ්ඩ අපනයන ඉපැයීම් වලින් කරනු ලැබූ අවසරලත් ගෙවීම් සහ ඒවාට අදාළ තොරතුරු.
- අපනයන ඉපැයීම් වලින් දේශීය සැපයුම්කරුවන්ට විදේශ මුදලින් සිදු කරන අවසර ලත් ගෙවීම් සහ ඔවුන්ගේ ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම.
- අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම පිළිබඳ රීතිවල අවශ්‍යතාවයට අනුකූලව නැව්ගත කළ දින සිට හෝ

සේවා සැපයීමේ දින සිට දින 180 ක් ඇතුළත ගෙන්වා නොගත් අපනයන ඉපැයීම්.

- නැව්ගත කළ දින සිට හෝ සේවා සැපයීමේ දින සිට දින 180 ඉක්මවා ගොස් අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම.

රිභවලට අනුකූල වීම අධීක්ෂණය කිරීම

බලයලත් වෙළෙඳුන් විසින් මාසිකව වාර්තා කරනු ලබන තොරතුරු මත පදනම්ව, භාණ්ඩ නැව්ගත කළ දින සිට හෝ සේවා සැපයීමේ දින සිට දින 180 ක් ඇතුළත අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා නොගත් අපනයනකරුවන්ගෙන් ඒ සඳහා පැහැදිලි කිරීම් ලබා දෙන ලෙස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ඉල්ලා සිටී. එම පිළිතුරු මත පදනම්ව, අපනයන ආදායම ශ්‍රී ලංකාවට ආපසු ගෙන්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ රීතිවලට අනුකූල නොවන අපනයනකරුවන් සඳහා නීතිමය ක්‍රියාමාර්ග ආරම්භ කිරීමේ හැකියාව පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සලකා බලනු ලැබේ. තවද, අවසර ලත් ගෙවීම් සඳහා අපනයන ඉපැයීම් භාවිතා කිරීම දැඩි ලෙස අධීක්ෂණය කරනු ලබන අතර, රීති මගින් අවසර ලබා දී ඇති ගෙවීම් සඳහා පමණක් බලයලත් වෙළෙඳුන් විසින් අවකාශ සැලසීම පිළිබඳ සහතික කර ගැනීම සඳහා බලයලත් වෙළෙඳුන් වෙතින් විමසීම් සිදු කරනු ලැබේ.

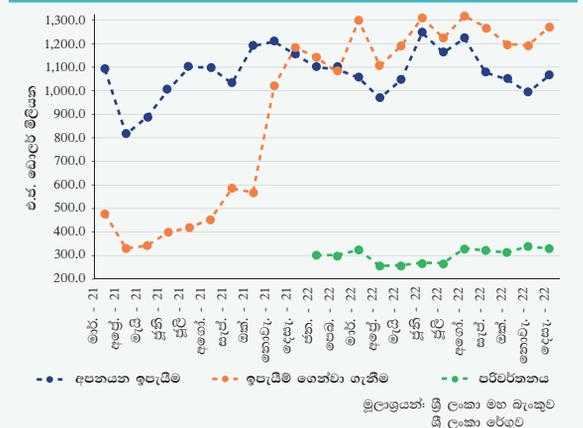
අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම මාසිකව අධීක්ෂණය කිරීමට අමතරව, තෝරාගත් අපනයනකරුවන්ගෙන් සෘජුවම තොරතුරු ලබා ගැනීම මගින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම පිළිබඳව විමර්ශන සිදු කරයි. මෙමගින් බලයලත් වෙළෙඳුන් විසින් වාර්තා කරන ලද තොරතුරු සත්‍යාපනය කිරීමට සහ දත්ත වාර්තා කිරීම විධිමත් කිරීමට පහසුකම් සලසා දීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවට හැකියාව ලැබී ඇත. අපනයන ඉපැයීම් භාවිතා කිරීම සහ ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම රීතිවලට අනුකූල බව සහතික කර ගැනීම උදෙසා බලයලත් වෙළෙඳුන් විසින් ලබා දී ඇති විදේශ මුදල් ණය, දේශීය සැපයුම්කරුවන්ට සිදු කරන ගෙවීම්, දේශීය සැපයුම්කරුවන් ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම් ආදිය පිළිබඳ විශේෂ විමර්ශන, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිදු කරනු ලබයි.

තවද, පවතින රීති පිළිබඳ දැනුවත්භාවය වැඩි දියුණු කිරීම සහ ඒවාට දැඩි ලෙස අනුකූල වීම සහතික කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් අපනයනකරුවන් සමඟ තනි තනිව පවත්වන රැස්වීම්, අපනයන අංශ අනුව පවත්වන රැස්වීම්, අනුකූලතා නිලධාරීන් සමඟ රැස්වීම් සහ අපනයන අංශයේ අනෙකුත් පාර්ශ්වකරුවන් සමඟ සාකච්ඡා පවත්වනු ලබයි.

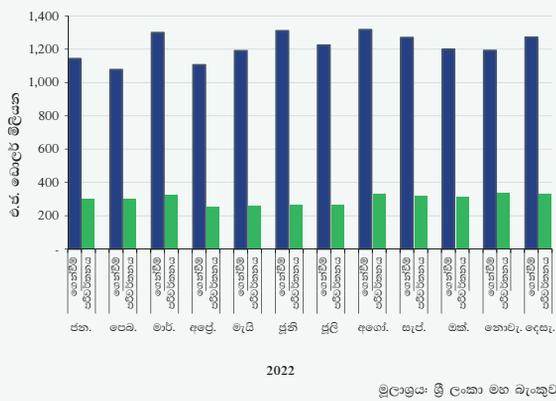
කාලානුරූපී රීති පැනවීම සහ ඒ සමඟ කරනු ලබන දැඩි අධීක්ෂණය හේතුවෙන් 2021 ඔක්තෝම්බර් මාසයේ සිට අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීමේ කැපී පෙනෙන දියුණුවක් ඇති විය (රූප සටහන වි.ස. 7.1). 2022 වසර තුළ වෙළඳ භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 17,755.8 ක් වූ අතර එහිදී භාණ්ඩ අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 14,595.7 ක් ලෙස සහ සේවා අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 3,160.1 ක් ලෙස සටහන් විය. 2022 වසර සඳහා වෙළඳ භාණ්ඩ හා සේවා අපනයන වටිනාකම එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 16,168.8 ක් විය.

මේ අතර, 2022 වර්ෂය තුළ වෙළඳ භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනයට අදාළව ගෙන්වා ගත් අපනයන ඉපැයීම්වල මාසිකව ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කළ එකතුව ප්‍රතිශතයක් ලෙස 20.6%-28.5% අතර පරාසයක පවතී (රූප සටහන වි.ස. 7.2 සහ රූප සටහන වි.ස. 7.3). අවසර ලත් ගෙවීම් සඳහා අපනයන ඉපැයීම් භාවිතා කිරීම පිළිබඳ අවධානයෙන් නිරීක්ෂණය කිරීම, වසරේ අග භාගයේදී අපනයන ඉපැයීම් ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම ක්‍රමානුකූලව වැඩි වීමට හේතු විය. වෙළඳ භාණ්ඩ අපනයන ඉපැයීම් වලින් එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 3,614.6 ක් ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම සහ සේවා අපනයනය ඉපැයීම් මගින් එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 605.6 ක් ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කිරීම ඇතුළත්ව 2022 වසර සඳහා වෙළඳ භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනවලින් ශ්‍රී ලංකා රුපියල් බවට පරිවර්තනය කරන ලද මුළු වටිනාකම එක්සත් ජනපද ඩොලර් මිලියන 4,220.2 කි.

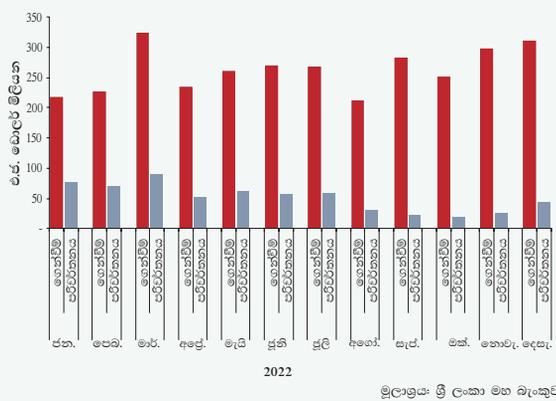
රූප සටහන වි.ස. 7.1
අපනයනය, හැට්ට ගෙන්වා ගැනීම සහ භාණ්ඩ අපනයන ඉපැයීම් පරිවර්තනය කිරීමේ ප්‍රවණතා

රූප සටහන වි.ස. 7.2
භාණ්ඩ අපනයන ඉපැයීම් නැවත ගෙන්නා ගැනීම සහ පරිවර්තනය කිරීමේ ප්‍රවණතා: ජනවාරි - දෙසැම්බර් 2022

රූප සටහන වි.ස. 7.3
සේවා අපනයන ඉපැයීම් ආපසු ගෙන්නා ගැනීමේ සහ පරිවර්තනය කිරීමේ ප්‍රවණතා: ජනවාරි - දෙසැම්බර් 2022

රූප සටහන වි.ස. 7.4
EPMS පිළිබඳ දළ විශ්ලේෂණය

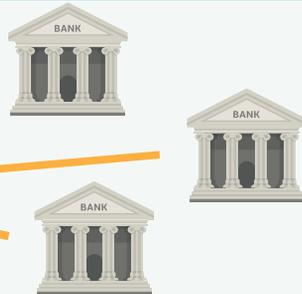
ශ්‍රී ලංකා රේගුව ASYCUDA පද්ධතිය

වෙබ් සේවාවන් හරහා භාණ්ඩ අපනයනයට අදාළ සියලුම තොරතුරු ග්‍රහණය කර ගැනීම.

රීතිය අනුව ලද අපනයන ආදායම EPMS හරහා ගැලපීම. හඳුනාගැනීමේ ලේඛනය වන්නේ CUSDEC (Customs Declaration)

බලයලත් වෙළෙඳුන් CUSDECs තොරතුරු අනුව ප්‍රේෂණ ගලපා උඩුගත කරනු ඇත. බ. වෙ. සතුව නැවත මෙරටට අපනයන ආදායම ගෙන්නා නොගත් අපනයනකරුවන් පිළිබඳ තොරතුරු ඇති අතර ඔවුන් සඳහා රීතිය තුළ ගෙන ඇති ක්‍රියාමාර්ග දැනුම් දෙනු ලබයි.

මූලාශ්‍රය : ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

අපනයන ඉපැයීම් අධීක්ෂණය පද්ධතිය (Export Proceeds Monitoring System - EPMS)

අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්නා ගැනීම් කාර්යක්ෂම ව අධීක්ෂණය කිරීමේ අවශ්‍යතාව සැලකිල්ලට ගනිමින්, තොරතුරු තාක්ෂණය මත පදනම් වූ ස්වයංක්‍රීය අධීක්ෂණ පද්ධතියක් ලෙස අපනයන ඉපැයීම් අධීක්ෂණ පද්ධතිය (EPMS) 2022 ජූනි මස හඳුන්වා දෙන ලදී. අපනයන ඉපැයීම් නියමිත කාලසීමාව තුළ ගෙන්නා ගැනීම් සහ අපනයන ඉපැයීම් දේශීය ව්‍යවහාර මුදල්වලට පරිවර්තනය කිරීම අධීක්ෂණය කිරීම මගින්, රීතීන් හඳුන්වාදීමේ අරමුණු සාක්ෂාත් කර ගැනීමට මෙම පද්ධතිය පහසුකම් සපයනු ලබයි. අත් හුරුවෙන් දත්ත සැකසීම් සහ විවිධ අදියරවල දී දත්ත ඇතුළත් කිරීම් ද්විකරණය වීම අවම කිරීම මගින්, වාර්තා කිරීමේ සහ අධීක්ෂණයේ කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනය කිරීම මෙම පද්ධතිය මගින් බලාපොරොත්තු වේ.

මෙම පද්ධතියේ ප්‍රධාන සහභාගිකරුවන් තිදෙනා වනුයේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ශ්‍රී ලංකා රේගුව සහ බලයලත් වෙළෙඳුන් ය. රටින් නැව්ගත කරන සෑම අපනයනකරුට ම අදාළ තොරතුරු ශ්‍රී ලංකා රේගුව විසින් සපයන අතර එම අපනයනවලට අදාළ ඉපැයීම් ගෙන්නා ගැනීම් සහ පරිවර්තනය කිරීම්වලට අදාළ තොරතුරු බලයලත් වෙළෙඳුන් විසින් මෙම පද්ධතියට ලබාදෙනු ලැබේ (රූප සටහන වි.ස. 7.4). ඒ අනුව, ඉදිරියේ දී අපනයන පිළිබඳ වඩාත් නිවැරදි තොරතුරු ලබා ගැනීමට හැකිවනු ඇත. නියමිත කාල සීමාව තුළ අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්නා නොගැනීම අනාවරණය කරගැනීම මගින් එවැනි අපනයනකරුවන්ට එරෙහිව ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට ද මෙම පද්ධතිය මගින් පහසුකම් සලසනු ඇත.

2022 ජූනිවල දී පද්ධතිය හඳුන්වාදීමේ සිට එහි විකාශය අඛණ්ඩව සිදු වී ඇති අතර බලයලත් වෙළෙඳුන් විසින් අපනයන ප්‍රේෂණවලට අදාළ රේගු නිෂ්කාශන ලියවිලි මත පදනම් වූ දත්ත උඩුගත කිරීමේ දී ඇති වූ දෝෂ වැනි

ඇතැම් තාක්ෂණික දෝෂ සාර්ථකව නිරාකරණය කරන ලදී. වර්තමානයේ දී, අපනයනකරුවන් හා බලයලත් වෙළෙඳුන් සම්බන්ධ කරන තොරතුරු තාක්ෂණ විසඳුම් වැඩි දියුණු කිරීම් සිදුකරමින් පවතින අතර එමගින් තොරතුරු සැපයීම් තවදුරටත් සරල වනු ඇත.

ඒ අනුව, රේගු නිෂ්කාෂණ ලියවිලිවලට එදිරි ව අපනයන ලැබීම් වල තොරතුරු ලැබීම් හා ගැලපීම් අතර තිබූ බාධාවන්, විශේෂයෙන්ම විවෘත ගිණුමවලට අදාළ ගනුදෙනුවල තිබූ බාධාවන් අවම වනු ඇත. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව, ශ්‍රී ලංකා රේගුව සහ බලපත්‍රලාභී වෙළෙඳුන් සම්බන්ධ, අදාළ තොරතුරු ඇතුළත් ජාතික පද්ධතියක් ගොඩනැගීම හරහා, අනාගතයේ දී මෙම පද්ධතිය විසින් අපනයන ඉපැයීම් ගෙන්වා ගැනීම් අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණයේ කාර්යක්ෂමතාවය වර්ධනය කෙරෙනු ඇති අතරම,

අපනයන ඉපැයීම් රට තුළට ගෙන්වා ගැනීම් වර්ධනය කෙරෙනු ඇත.

මෙම පද්ධතිය හරහා සිදුකරන ලද අපනයන ගනුදෙනුවල අධීක්ෂණ හා පසු විපරම් පිළිබඳ සාර්ථකත්වය සාක්ෂාත් කරගැනීමට හැකිවනු ඇත්තේ පද්ධතියේ සියලු පාර්ශවවල එලදායී සහයෝගීතාවය මත පමණි. එබැවින්, මෙම පද්ධතියේ සෑම සහභාගිකරුවකුගේ ම වගකීම වනුයේ මෙම ජාතික ප්‍රයත්නය සාර්ථක කර ගැනීම උදෙසා කටයුතු කිරීම ය.

මූලාශ්‍ර

1. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ වාර්ෂික වාර්තා
2. අපනයනය නැවත මෙරටට ගෙන්වා ගැනීමේ රීති

